

بسم الله الرحمن الرحيم

یکی از ملاک‌های اهمیتی که در مورد نماز وجود دارد و درباره آن انشاء الله بحث می‌کنیم این است که هر عبادتی که خداوند آن عبادت را به عنوان محور همه کارها قرار داده است معلوم می‌شود که آن عبادت اهمیت خاصی دارد.

وقتی به آیات قرآن انسان نگاه می‌کند می‌بیند که خداوند نماز را محور همه کارها قرار داده است، محور چه کارهایی است؟

۱. محوریت در مسائل اقتصادی

در سوره جمعه آیه نهم و دهم می‌خوانیم که: «إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ» وقتی که ندا برای نماز جمعه داده شد، بروید به طرف نماز و بیع را رها بکنید!

در آیه بعد دارد که: «فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ»، وقتی که نماز تمام شد باز دنبال کسب و کارتان بروید! معلوم می‌شود که باید کارها را بر محور نماز بسنجیم. اگر می‌خواهیم اداره برویم، اگر کسب و کار داریم، اگر جلسه می‌خواهیم بگذاریم، کلاس می‌خواهیم بگذاریم همه چیز بر محور نماز باید باشد.

۲. محوریت در هجرت انسان

اگر من خواستم مهاجرت کنم، اگر خواستم مسافرت کنم چکار باید بکنم؟ باید یکی از اهداف نماز باشد. در سوره ابراهیم آیه ۳۷، حضرت ابراهیم بعد از اینکه ۱۲۰۰ کیلومتر از بیت المقدس به سمت مکه می‌آیند یک جمله‌ای دارند که: «رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ»، خدایا من دست زن و بچه‌ام را گرفتم و آوردم در این بیابانی که غیرذی زرع است، نه غیر مزروع! نه اینکه کاشته نشده، اصلاً قابل

کشت نیست! خوب برای چی من دست زن و بچه‌ام را گرفتم و آوردم اینجا؟ برای اینکه روزه بگیرند؟ برای اینکه حج بروند؟ حضرت ابراهیم نماز را مطرح می‌کند.

«رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ»، ما این همه مسافرت می‌رویم به خاطر کسب و کارمان، این همه مسافرت می‌رویم به خاطر شغل مان، به خاطر درآمد؛ خداوند تبارک و تعالی دارد به ما خط دهی می‌کند که گاهی اوقات هم باید برای نماز خودمان و بچه‌هایمان باید هجرت بکنیم، باید محله را عوض کرد، باید مدرسه را عوض کرد، گاهی اوقات باید شهر را عوض کرد. «رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ»، نماز هدف و محور است.

۳. محوریت در مسائل سیاسی

انسان آیات قرآن را نگاه می‌کند می‌بیند، علاوه بر مسائل اقتصادی و بحث هجرت، در مسائل سیاسی هم خداوند نماز را محور قرار داده است، در سوره مائده آیه ۵۷ و ۵۸ بعد از اینکه خداوند به صورت کلی می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَ لَعِبًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ الْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ»، بعدش در آیه بعدش در آیه ۵۸ می‌فرماید، می‌دانید با چه کسانی نباید دوستی کنید؟ کسانی که: «وَ إِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَ لَعِبًا»، وقتی که شما ندا می‌دهید برای نماز، یعنی اذان می‌گویید این اذان گفتن شما را مسخره می‌کنند، این ندای برای نماز به عنوان یک نماد است، یعنی کسی که ارزش‌های شما را مسخره می‌کند با او حق دوستی کردن ندارید!

خوب اینجا از بین همه نمادهایی که ما داریم خداوند بحث نماز را مطرح کرده است، کسی که نماز تو را مسخره می‌کند، ارزش‌ها را مسخره می‌کند این را به عنوان دوست خودت انتخاب نکن! پس محور است در مسائل سیاسی و ارتباط با کشورهای دیگر.

۴. محوریت در مسائل خانوادگی

در سوره نور آیه ۵۸ خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا»، باید بچه‌های شما در سه موقع وقتی که وارد اتاق پدر و مادر می‌شوند باید اجازه بگیرند، دو تا از این زمان‌ها را خداوند بر محور نماز قرار داده است « مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ»، یکی این است و یکی هم «وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ»، یعنی قبل از نماز صبح و بعد از نماز عشاء! خدا چرا این را مطرح می‌کند؟ گویا خداوند می‌خواهد بفرماید که حتی مسائل زناشویی این مسائل به نماز نباید ضربه بزند! انسان باید تنظیم بکند یا قبل از نماز صبح که ضربه به نماز نزند یا بعد از نماز عشاء که باز ضربه به نماز عشاء نخورد. یعنی حتی مسائل خانوادگی را خداوند تبارک و تعالی بر محور نماز می‌آید برای ما چینش دارد.

۵. محوریت در مسائل اجتماعی

آیات قرآن می‌گوید وقتی که می‌خواهید بر علیه کسی یا به نفع کسی شهادت بدهید، خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید، بگذارید بعد از نماز قسم‌شان بدهید، سوره مائده آیه ۱۰۶ است که خداوند متعال می‌فرماید: «تَحْسِبُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ»، اینها را نگه دارید و موقع نماز که شد، بعد نماز که رفته با خدا حرف زده با خدا درد و دل کرده بعد نماز که زمان خاصی است و خدا نماز را به عنوان محور قرار داده است می‌گوید بعد از نماز آنها را قسم بدهید.

۶. محوریت در مسائل اعتقادی

یکی دیگر هم اشاره کنیم، خداوند گویا در مسائل اعتقادی اول و آخر نماز را مطرح می‌کند، البته منظور از مسائل اعتقادی ایمان است که می‌دانید ایمان وقتی که: «يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيَقِيمُونَ الصَّلَاةَ»، با هم می‌آید، ایمان بحث اعتقادات است و اقامه صلاة بحث رفتار است ولی وقتی خداوند به تنهایی می‌فرماید: «قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ»، یعنی مؤمن را به تنهایی می‌آورد این مؤمن شامل اعتقاد و رفتار می‌شود، منظور ما از این بحث همین قسمت است که خداوند وقتی

می خواهد مؤمن را تعریف بکند بر محور نماز تعریف می کند. اولین ویژگی مؤمنون را در سوره مؤمنون «الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ»، هفت تا ویژگی بیان می کند که ویژگی هفتم آن هم «وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ»، قرار می دهد.

آیه اول که به کیفیت نماز که خشوع باشد اشاره می کند و آیه آخر به کمیت نماز که «صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ» باشد اشاره می کند ولی اصلش این است که شما اگر می خواهید مؤمن را بشناسید بر محور نماز بشناسید.

از آیات قرآن بر میاد که اگر یکی از ملاک های اهمیت این است که ببینیم کدام عبادت بر محور همه کارها قرار دارد. آیات را که می سنجم می بینیم که خداوند نماز را محور همه کارها قرار داده است معلوم می شود که نماز محور همه کارهاست.

اولین ها در نماز

نکته بعدی که باید اشاره بکنیم این است که بحث اولین ها در نماز است. ما وقتی نگاه می کنیم می بینیم خداوند تبارک و تعالی خیلی وقت ها اولین ها را در جاهای مختلفی برای نماز قرار داده است، یکی دو مورد آن را ما اشاره می کنیم شاید پنج الی شش مورد هم اگر فرصت بشود ان شاء الله اشاره می کنیم:

آنچه که خداوند متعال به عنوان اولین چیز مطرح می کند آن معلوم می شود که مهم است. مثلاً انسان های خوب را خداوند تبارک و تعالی در آیات متعددی آنها را معرفی می کند، مثلاً چه کسانی؟ مثلاً مؤمنین، متقین، محسنین، اینها را خداوند ویژگی هایشان را می گوید، جالب این است که در همه این موارد اولین ویژگی رفتاری انسان های مختلف را، نماز قرار داده است. مثلاً در سوره مؤمنون که اشاره کردیم: «قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ»، خدا وقتی می خواهد هفت ویژگی را بیاورد اولین ویژگی مؤمنون را نماز قرار داده است. در سوره بقره آیه ۲ و ۳ که متقین را

می خواهد خداوند معرفی بکند اولین ویژگی رفتاری متقین را باز نماز قرار می دهد و می فرماید: «هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ» متقین عنوان ماست! «الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ»، تعریف متقین است. «يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ» ویژگی اول است و اعتقاد است. در رفتار که رفته، اولین ویژگی رفتاری را اقامه نماز قرار داده است.

ما دو تا اشاره کردیم، مؤمنین و متقین؛ ولی افراد دیگر هم هستند. محسنین هم هستند که در سوره نمل و یا لقمان خداوند به آن اشاره می کند و موارد دیگری هم هست که ما به عنوان نمونه به دو مورد آن اشاره کردیم. پس اولین ویژگی رفتاری انسان ها نماز است.

دوم: اولین وظیفه حکومت اسلامی نماز است. در سوره حج آیه ۴۱ خداوند تبارک و تعالی ویژگی حکومت صالحان را که مصداق بارزش حکومت امام زمان است را وقتی مطرح می کند، می فرماید می دانید اینها چه کسانی هستند؟ «الَّذِينَ إِن مَكَّانَهُمْ فِي الْأَرْضِ»، همین که ما مکتبی به آنها می دهیم و آنها را وارد زمین می کنیم، اولین کاری که می کنند، اینها چهار تا وظیفه دارند: اقامه صلاه، دادن زکات، امر به معروف و نهی از منکر؛ ولی جالب است که اولین وظیفه حکومت صالحان را اقامه صلاه قرار می دهد و می فرماید: «إِن مَكَّانَهُمْ فِي الْأَرْضِ»، اول: «أَقَامُوا الصَّلَاةَ»، بعدش: «وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ»، پس اولین ویژگی حکومت صالحان هم اقامه نماز است که دلالت بر اهمیت نماز می کند.

سوم: خداوند اولین علت جهنمی شدن هم را ترک نماز قرار داده است. در سوره مدثر وقتی خداوند بیان می کند که بهشتی ها پیش جهنمی ها می آیند و از جهنمی ها سؤال می کنند که: «مَا سَأَلَكُمُ فِي سَعْرٍ»، چی شد که شما اهل سقر شدید؟ در این درک های جهنم قرار گرفتید؟

جهنمی‌ها چهار تا علت برای جهنمی شدن خودشان بیان می‌کنند، وقتی به آنها گفته می‌شود که: «مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ» آنها جواب می‌دهند که: «قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ وَ لَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ وَ كُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ وَ كُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ»، در سوره مدثر این آیات قرار دارد، از آیه ۴۲ و ۴۳ هست که این چند تا علت را خداوند بیان می‌کند ولی اولین علت جهنمی شدن را ترک نماز قرار می‌دهد؛ ما اهل نماز نبودیم و نماز را ترک کردیم و به فکر فقرا نبودیم، اهل لهو و لعب بودیم و تکذیب قیامت کردیم.

اولین علت را در اینجا هم ترک نماز قرار داده است.

از آیات قرآن بر میاد که اولین راه گمراه کردن شیطان هم، شیطان وقتی که می‌خواهد انسان را گمراه بکند اول سراغ نمازش می‌آید. در سوره مریم آیه ۵۹: «فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفًا أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا»، آنهایی که گمراه شدند چی می‌شود؟ اولین کاری که کردند، ضایع کردن نماز است و دوم تبعیت از شهوات است. معلوم می‌شود شیطان برای اینکه انسان را گمراه بکند اول سراغ نمازش می‌آید و اگر نمازش را خراب کرد او را به تبعیت از شهوات می‌کشاند. در یک روایت قشنگی از پیامبر گرامی اسلام است که: «لَا يَزَالُ الشَّيْطَانُ يُرْعَبُ مِنْ بَنِي آدَمَ مَا حَافِظَ عَلَى الصَّلَاةِ الْخَمْسِ»، همیشه شیطان از این بنی آدم می‌ترسد تا موقعی که محافظت بر نمازهایش دارد، ولی «فَإِذَا ضَيَّعَهُنَّ» همین که نماز را ضایع کرد «يَجْتَرِي عَلَيْهِ»، نماز را که ضایع کرد شیطان بر او جرأت پیدا می‌کند، همین که جرأت پیدا کرد «وَ أَوْقَعَهُ فِي الْعِظَائِمِ» او را به گناهان کبیره می‌کشاند. پس اولین کاری که می‌کند بحث نماز است، نماز انسان را که خراب کرد می‌گوید حالا این انسان که نمازش را خراب کرده دیگر کاری ندارد که من را به تبعیت از شهوات او را باز دارم، کاری ندارد که دیگر به او بگویم حالا حجابت را رعایت نکردی چه اشکالی دارد! اگر یک فیلم بدی هم دیدی، اگر یک صدای بدی هم شنیدی، نماز را که خراب کرده بقیه چیزها را هم به تبع آن خراب می‌کند؛

پس اولین راه گمراه کردن شیطان هم است، اولین راه هدایت کردن خداوند هم است. در سوره انعام آیه ۱۶۲ می‌خوانیم: «قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»، آخر آیه «رَبِّ الْعَالَمِينَ» دارد، اگر کسی می‌خواهد تحت ربوبیت ربُّ العالمین قرار بگیرد و یا کسی بخواهد تمرین اخلاص داشته باشد اولین راه شروع کردن آن نماز است، از نماز شروع بکنید کم کم عبادت‌های دیگر هم میاد و کم کم زندگی‌ات الهی می‌شود و مرگت هم الهی قرار می‌گیرد. پس اگر کسی آمد سؤال کرد که من می‌خواهم با خدا آشتی کنم از کجا شروع کنم؟ «قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي»، می‌گوید بیا با نماز شروع کن اگر نمازت را درست کردی «إِنْ قُبِلَتْ قَبْلَ مَا سِوَاهَا» تو را به جلو می‌برد ولی اگر نماز خراب باشد دیگر جلو نمی‌روی.

این هم یکی و آخرین موردی که به آن اشاره می‌کنم و بحثمان تمام است. اولین بنای عبادی هم در دنیا این هم برای نماز است که همان مسجد باشد. در سوره آل عمران آیه ۹۶ می‌خوانیم: «إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا»، اولین خانه‌ای که ساخته شد برای عبادت و بندگی خدا بود که این آیه شریفه به آن اشاره می‌کند؛

پس یکی از ملاک‌های اهمیت هم این است که هر عبادتی که خداوند به عنوان اولین‌ها ذکر کرده است معلوم می‌شود که از اهمیت خاصی برخوردار است، خداوند همه ما را جزء اقامه کنندگان نماز قرار بدهد.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته.